

Seria 7. Martyngały

1. Załóżmy, że $(\mathcal{F}_n)$ jest filtracją, a (X_n) ciągiem zmiennych adaptowalnych do niej. Niech $B \in \mathcal{B}(\mathbb{R})$.
  - Pokaż, że $\tau_B(1) = \tau_B = \inf\{n : X_n \in B\}$ jest m.z.
  - Podobnie $\tau_B(k) = \inf\{n > \tau_B(k-1) : X_n \in B\}$

2. Dany jest ciąg $(X_k)_{k=1}^{10}$ niezależnych zmiennych losowych o rozkładzie $\mathbf{P}(X_n = \pm 1) = \frac{1}{2}$. Niech

$$\tau = \inf\{n > 1 : X_n > X_{n-1}\}, \quad \sigma = \sup\{n \geq 1 : X_n > X_{n-1}\}.$$

(notacja $\inf \emptyset = \sup \emptyset = \infty$). Czy τ, σ są m.z.?

3. Zmienne τ, σ są m.z. w.g. filtracji $(\mathcal{F}_n)_{n \in \mathbb{N}}$. Czy zmienne $\tau^2, \tau + 1, \tau + \sigma, \tau - 1, \tau \wedge (2\sigma)$ są m.z.?
4. Dany jest ciąg (X_n) niezależnych zmiennych losowych o tym samym rozkładzie $\mathbf{P}(X_n = \pm 1) = \frac{1}{2}$. Niech $S_0 = 0, S_n = X_1 + \dots + X_n$ dla $n \geq 1, \mathcal{F}_n$ - naturalna filtracja.
  - Udowodnić, że $X_n, X_n^2 - n$ są martyngalami.
  - Wyznaczyć taką wartość a , by ciąg $(a^n \cos X_n)$ był martyngalem.
  - Udowodnić, że $\lambda > 0$ ciąg $(\exp(\lambda X_n - \lambda^2 n/2))$ jest nadmartyngalem.

5. Niech $(X_n)_{n=0}^{\infty}$ będzie ciągiem niezależnych zmiennych losowych o tym samym rozkładzie o średniej 0. Niech $Z_0 = 0$,

$$Z_n = X_0 X_1 + X_1 X_2 + \dots + X_{n-1} X_n$$

dla $n \geq 1$. Udowodnić, że ciąg (Z_n) jest martyngalem.

6. Pokaż, że jeśli $\mathbf{P}(X_i = 1) = p, \mathbf{P}(X_i = -1) = q, \mathcal{F}_n = \sigma(X_1, \dots, X_n)$ (filtracja naturalna), to $Z_n = (\frac{q}{p})^{X_1 + \dots + X_n}$ jest martyngalem.
7. Zagadnienie ruiny gracza. Niech (X_i) będą o tym samy rozkładzie $\mathbf{P}(X_i = 1) = p, \mathbf{P}(X_i = -1) = q$. Niech $S_n = X_1 + \dots + X_n$ oraz $\tau = \inf\{n \geq 0 : S_n \in \{-a, b\}\}$. Oblicz $p_1 = \mathbf{P}(S_\tau = -a), p_2 = \mathbf{P}(S_\tau = b)$.
8. W symetrycznym zagadnieniu ruiny $p = q = \frac{1}{2}$ znajdź $\mathbf{E}\tau$.
9. Pokaż, że czas oczekiwania na wygraną $a > 0$ złotych w grze symetrycznej jest nieskończony.
10. Pokaż, że $(X_n, \mathcal{F}_n)$ jest martyngalem wtedy i tylko wtedy gdy dla dowolnego momentu stopu ograniczonego τ mamy

$$\mathbf{E}X_\tau = \mathbf{E}X_0.$$

11. Dany jest martyngał $(X_n)_{n \in \mathbb{N}}$ adaptowalny do filtracji $(\mathcal{F}_n)_{n \in \mathbb{N}}$. Pokaż, że $(X_{\tau \wedge n}, \mathcal{F}_n)$ też jest martyngalem.